

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีหลักการสำคัญที่คุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ เป็นสิทธิที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ถูกกล่าวหากับทนายความ หรือ เอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) อันเนื่องมาจากผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิในการต่อสู้คดี และการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น เป็นหลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี กล่าวคือ เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงระหว่างผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ขอคำปรึกษาจากทนายความย่อมจะทำให้พูดได้โดยอิสระ และเปิดเผยข้อเท็จจริงให้แก่ทนายความได้รับทราบ และนักกฎหมายจะได้ให้คำแนะนำทางกฎหมายโดยไม่ถูกรบกวน ส่งผลให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายความอย่างมีประสิทธิภาพ และในกรณีเช่นนี้ คำแนะนำหรือการว่าความของทนายความต้องขึ้นอยู่กับกรณีที่ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ทนายความ ดังนั้นจึงต้องให้การสนับสนุนที่จะส่งเสริมให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงจนหมดสิ้นและนี่คือเหตุผลที่เชื่อได้ว่า ฝ่ายผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและคำแนะนำทางกฎหมายอย่างครบถ้วน และฝ่ายทนายความก็จะได้รับทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียดอย่างครบถ้วนเช่นกัน

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง (7) ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา หรือจำเลยโดยมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา มีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว คำว่า “เฉพาะตัว” หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1)

มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจำเป็นต้องมีความเป็นส่วนสัก มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการพบหรือปรึกษาคดีกับทนายความของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย

ประกอบกับ ตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็ได้วางหลักการรับรองและคุ้มครอง สิทธิของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยซึ่งถูกควบคุมหรือยังมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว ไว้ในหลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment) ในข้อ 18 กล่าวคือ

1) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงมีสิทธิติดต่อสื่อสารและปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมายของตน

2) ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกพึงได้รับความสะดวกและเวลาพอสมควรสำหรับการปรึกษาหารือ กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น

3) สิทธิของผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกที่จะได้รับการเยี่ยมและรับการติดต่อให้คำปรึกษาหารือจากที่ปรึกษากฎหมาย “เป็นการส่วนตัว” โดยปราศจากการหน่วงเหนี่ยวให้ชักช้าหรือแทรกแซงนั้น จะต้องไม่ถูกชะลอหรือกีดกัน เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งองค์กรศาลหรือองค์กรอื่นเห็นเป็นการจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ชอบด้วยกฎหมาย

4) การชักถามระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุก กับที่ปรึกษากฎหมายของตนนั้น อาจอยู่ในห้องที่เจ้าหน้าที่มองเห็นได้แต่จะต้องไม่อยู่ในระยะที่เจ้าหน้าที่จะได้ยินการสนทนา

5) การติดต่อสื่อสารและการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกกับที่ปรึกษากฎหมายของตนดังกล่าวในข้อนี้ถือเป็นการต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในทางที่เป็นโทษแก่ผู้นั้น ยกเว้นแต่เป็นการปรึกษาหารือกันในการประกอบอาชญากรรมหรือเพื่อจะประกอบอาชญากรรมต่อไป

ด้วยเหตุนี้ รัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวที่จะส่งผลต่อประโยชน์ร่วมกันในสังคม และคาดหมายได้ว่าจะเกิดประโยชน์ในอนาคต ดังนั้นรัฐจึงต้องคุ้มครองผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในการพบทนายความอย่างเคร่งครัด การจำกัดขอบเขตของสิทธิดังกล่าวต้องให้มีความเป็นไปได้อย่างมีข้อจำกัดที่น้อยที่สุด ซึ่งตรงต่อเหตุผลอันเป็นหลักการทั่วไปของ หลักนิติรัฐ หลักความเสมอภาคกันในการต่อสู้คดี และเอกลักษณ์คู่กันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) ซึ่งเป็นหลักการที่อยู่เบื้องหลังของสิทธิดังกล่าว

แต่จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ต่างก็ได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวไว้ และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการฝ่าฝืน กล่าวคือ ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว จะไม่ส่งผลถึงการพิจารณาตัดสินในชั้นศาลก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และในประเทศอังกฤษ ก็ได้ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศตนอย่างเคร่งครัด โดยดำเนินการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ประกอบกับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีองค์กรคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงานในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันเป็นมาตรการตรวจสอบภายในโดยองค์กรของตำรวจเอง (internal review) ซึ่งหน่วยงานตำรวจเกือบทุกแห่งจะมีการรับคำร้องจากประชาชน (Citizen complaints) ในบางเมืองนอกจากจะมีองค์กรตรวจสอบภายในหน่วยงานแล้วยังมีองค์กรตรวจสอบโดยประชาชน (civilian review boards) เช่น นิวยอร์ก มินิอาร์โพริส เซ็นปอล เป็นต้น และในบางแห่งยังมีองค์กรตรวจสอบที่เรียกว่า Ombudsman อีกด้วย

และในประเทศอังกฤษก็จะมีพนักงานควบคุม (Custody officer) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดอาญาซึ่งได้รับแต่งตั้งตาม มาตรา 36 ของ PACE โดยมีหน้าที่ตรวจสอบความจำเป็นในการควบคุม และการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาของตำรวจให้สอดคล้องกับกฎหมาย

ซึ่งแตกต่างจากการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ซึ่งไม่มีองค์กรคอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงาน ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เหมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา และไม่มีพนักงานควบคุม (Custody officer) คอยตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เหมือนในประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศไทยมีระเบียบฯ และข้อบังคับฯ ระบุให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความไว้ใน ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 การควบคุม บทที่ 15 การให้ผู้ถูกคุมขัง พบและปรึกษาทนายความ และ ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1. เรื่อง การเยี่ยมเยียนและติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง ซึ่งระเบียบฯ และข้อบังคับฯ ดังกล่าวไม่ใช่กฎหมาย จึงไม่อาจบัญญัติสภาพบังคับไว้ให้ส่งผลถึงการพิจารณาตัดสินในชั้นศาลได้ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้นในบทที่ 4 หัวข้อ 4.1 ทำให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในประเทศไทย

โดยในทางปฏิบัติในประเทศไทย วิธีการจัดการเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ผู้ถูกกล่าวหากลับพบทนายความในสถานที่ ที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นอิสระ ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การ

สหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังหรือจำคุก ในกรณีของสถานที่หรือห้องผู้ถูกกล่าวหาพบกับทนายความนั้น ณ ที่ทำการของเจ้าพนักงาน ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในบางแห่ง หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ เช่นในสถานีตำรวจประจำอำเภอบางที่ สถานีตำรวจประจำตำบลบางที่ ในเรือนจำบางแห่งในกรุงเทพฯ หรือในเรือนจำบางจังหวัด ยังไม่มีสถานที่ที่มีความเป็นส่วนสำคัญ ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ในการให้ทนายความพบผู้ถูกกล่าวหาและในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานส่วนมาก จะไม่คุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เช่น ในสถานีตำรวจบางที่ เจ้าพนักงานของรัฐจะให้ทนายความยื่นพุดคุยกับผู้ต้องหาอยู่หน้าห้องขัง โดยไม่จัดสถานที่ให้ทนายความพบผู้ต้องหาให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ได้อย่างไร อันเป็นการทำลายความยุติธรรมทันที การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงเป็นเรื่องของประโยชน์สาธารณะที่กว้างขวางในการปฏิบัติกรตามกฎหมาย และการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

5.2 ข้อเสนอแนะ

สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้บัญญัติรายละเอียดในการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ประกอบกับหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่ได้บัญญัติสภาพบังคับเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้มีรายละเอียดในการจัดเตรียมสถานที่และสภาพบังคับในเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) แนวทางการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือยังมีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว คำว่า “เฉพาะตัว” หมายถึง เฉพาะบุคคล, ส่วนตัว ดังนั้นสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ย่อมแสดงโดยชัดแจ้งอยู่แล้วว่าจะต้องมีความเป็นส่วนสำคัญ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ แนวทางการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความนั้นจะต้องเป็นห้องที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ มีความเป็นส่วนสำคัญ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อ

คุ้มครองข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหา เพราะเขามีเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่าง
 ลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) และสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา

มีนักวิชาการบางท่านเช่น รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ได้ให้ความเห็นว่า ตาม
 กระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น ในสถานีตำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน
 เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องสงสัยที่อยู่ภายใต้ความควบคุมของเจ้าหน้าที่
 ตำรวจ จะอยู่ภายใต้ความกดดันที่จะต้องให้การปรีกปราดตนเอง เนื่องจากการสอบสวนภายใต้การ
 ควบคุม (In - Custody Interrogation) เป็นมาตรการที่มีลักษณะกดดันอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว และ
 บรรยากาศเช่นนั้นจะทำให้สภาวะจิตใจของผู้ต้องสงสัยที่จะต่อต้านลดน้อยถอยลง และสภาพบังคับ
 ที่จะทำให้เขาต้องพูดออกไปต่างๆ ที่เขาจะไม่ทำเช่นนั้นหากเขาอยู่อย่างอิสระ ด้วยเหตุนี้ก่อนที่ผู้ต้องหา
 จะให้การต่อพนักงานสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะ
 ตัวอย่างเคร่งครัด ดังนั้นในสถานีตำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ห้องพบทนาย ณ
 สถานีตำรวจ ควรเป็นห้องที่มีลักษณะพิเศษ โดยห้องพบทนายความควรเป็นห้องกระจก แต่
 บุคคลภายนอกไม่อาจได้ยื่นการสนทนาได้ และในขณะเดียวกันตำรวจก็สามารถควบคุมมิให้
 ผู้ต้องหาหลบหนี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอยู่นอกห้องด้วย ถือได้ว่า เป็นการให้
 สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมตัว
 ผู้ต้องหาโดยตำรวจด้วย

ในปัจจุบัน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือในสถานีตำรวจบางที่ ที่มีห้อง
 สอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กนี้ แม้อาจใช้ห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก ไปใช้เป็นห้องพบ
 ทนายความ ก็นำไปใช้แก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก จะมีลักษณะ
 เป็นห้องกระจก มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งบุคคลภายนอกไม่อาจได้ยื่นการสนทนาได้ และใน
 ขณะเดียวกันตำรวจก็สามารถควบคุมมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้า
 พนักงานซึ่งอยู่นอกห้องด้วย ถือได้ว่า เป็นการให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการ
 เฉพาะตัว และในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยตำรวจด้วย

แต่ถ้าหากว่า ตามสถานีตำรวจบางที่หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนบางที่ก็
 ไม่มีห้องสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กดังกล่าว เช่น ตามสถานีตำรวจประจำตำบลต่างๆ จะไม่มีห้อง
 สอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กเหมือนกับสถานีตำรวจขนาดใหญ่ประจำอำเภอ ดังนั้นในประเด็นที่ไม่
 มีห้องที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะเพื่อให้ผู้ต้องหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนี้ ผู้เขียนจะได้กล่าว
 ต่อไปถึงการจัดเตรียมสถานที่ให้กับผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความให้มีความเป็นส่วนตัว ในกรณีที่รัฐ
 ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดทำห้องพบทนายความที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ

การมีห้องที่มีความเป็นส่วนตัว ทำให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสในการตัดสินใจที่จะเล่าข้อเท็จจริงให้กับทนายความได้รับทราบ ก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความไว้วางใจที่ผู้ถูกกล่าวหา มีให้กับทนายความ และการปรึกษาระหว่างทนายความกับผู้ถูกกล่าวหาควรเป็นความลับ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหา ซึ่งพยายามจะหลบหนีทุกรูปแบบ ประกอบกับ เป็นการดูแลความปลอดภัยและป้องกันทนายความส่งมอบสิ่งของที่ผิดกฎหมาย หรือยาเสพติดให้กับผู้ถูกกล่าวหา

การพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น ทนายความจะช่วยเหลือให้คำแนะนำทางกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบกฎหมายดีขึ้นก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา อีกทั้งผู้ต้องหาจะได้เตรียมพยานเพื่อต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และทนายความจะให้คำแนะนำถึงสิทธิต่างๆ ของผู้ต้องหาว่าเขามีสิทธิอะไรบ้าง ประกอบกับ ทนายความจะช่วยอธิบายข้อกฎหมายที่ผู้ต้องหาไม่เข้าใจแทนคำร้องได้ และจะเอื้อประโยชน์ต่อการสอบสวน เช่น ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดทนายความควรแนะนำให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ หรือในกรณีความผิดอันยอมความได้ ทนายความควรแนะนำให้ผู้ถูกกล่าวหายอมความกับผู้เสียหาย สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวนั้น กฎหมายรัฐธรรมนูญกับบัญญัติไว้ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาถือว่าเขายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ (Presumption of innocence) จึงควรรับรองสิทธิของเขาโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความในห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีการเฉพาะตัว ซึ่งห้องพบทนายความควรมีลักษณะเป็นห้องกระจกมองเห็นได้จากภายนอกแต่บุคคลภายนอกไม่อาจได้ขึ้นการสนทนา การที่จะพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวในสถานีดำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน จึงเกิดปัญหาว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่อาจจัดห้องพบทนายเป็นการเฉพาะตัวได้ จึงเห็นควรปรับปรุงห้องพบทนายให้สามารถพบเป็นการเฉพาะตัวได้ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

ภายในห้องผู้ต้องหาพบทนายความที่เป็นห้องกระจก ในสถานีดำรวจ หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนนั้น อาจจะมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพการสนทนา ระหว่างทนายความกับผู้ต้องหาในห้องผู้ต้องหาพบกับทนายความ หรือการมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแลการสนทนาดังกล่าวระหว่างผู้ต้องหาพบกับทนายความ ภายนอกห้องผู้ต้องหาพบทนายความนั้น ก็เพื่อเป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้ให้ผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ก็ควรที่จะมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแลอยู่ภายนอกห้องพบทนายความ อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เช่น ทนายความอาจจะส่งมอบยาเสพติด หรืออาวุธให้แก่ผู้ต้องหา ในบางกรณีอาจจะมีการใส่กุญแจมือผู้ต้องหาได้ หากผู้ต้องหาเป็นผู้ร้ายสำคัญ หรือเป็นผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อป้องกันผู้ต้องหาทำร้ายทนายความ

อีกทั้งการมีมาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว แม้ว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงการชั่งน้ำหนักของผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว การละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวดังกล่าวย่อมมีน้ำหนักน้อยกว่าประโยชน์สาธารณะ หรือประโยชน์ของรัฐที่มีน้ำหนักมากกว่าประโยชน์ของเอกชนผู้ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหา โดยเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยในสถานที่ราชการและสังคมโดยส่วนรวมเอาไว้ ด้วยเหตุนี้มาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ต้องหาอย่างน้อยที่สุด และอยู่ภายใต้การคุ้มครองประโยชน์สุขของสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยพอสมควรแก่เหตุ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพียงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานที่ราชการและสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นมาตรการรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าเจ้าพนักงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้ต้องหาในการปรึกษาคดีกับทนายความ เพราะการพูดคุยสนทนาระหว่างผู้ต้องหากับทนายความนั้น บุคคลภายนอกก็ไม่สามารถได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาอยู่เช่นเดิม

ภายในเรือนจำ ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตกเป็นผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีเขามีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวเช่นกัน การอนุญาตให้ผู้ต้องขังพบทนายความ เพื่อปรึกษาคดีที่ถูกฟ้องร้องอยู่ในศาล ถือเป็นสิทธิของผู้ต้องขังที่เรือนจำต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถพบทนายความได้ในห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว แยกออกจากห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป เพื่อให้ทนายความและผู้ต้องขังได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีได้อย่างสะดวก โดยไม่ถูกรบกวนจากบุคคลภายนอก

ดังนั้น ภายในเรือนจำควรมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ โดยมีกระงกนิรภัย และถูกกรงเหล็ก คั่นตรงกลางระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความในการปรึกษาคดีกัน เพื่อป้องกันผู้ต้องขังทำร้ายทนายความ หรือป้องกันไม่ให้ทนายความส่งมอบสิ่งของผิดกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง หรืออาจจะมีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดคอยบันทึกภาพการสนทนา ระหว่างทนายความกับผู้ต้องขังในห้องพบทนายความก็ได้ หรืออาจมีเจ้าหน้าที่ของเรือนจำยืนควบคุมดูแล เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น ซึ่งเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยที่พอสมควรแก่เหตุ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ แต่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำจะต้องยืนควบคุมในระยะห่างเพียงพอที่จะไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ

ประเด็นห้องพบทนายความภายในเรือนจำนี้ ผู้เขียนได้มีประสบการณ์โดยเข้าไปดูห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรีนั้น จะมีลักษณะห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนตัว โดยมีกระงกนิรภัย และถูกกรง

เหล็ก กันตรงกลางระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความในการปรึกษาคดีกัน และห้องพบทนายความนั้น ได้แยกออกจากห้องเยี่ยมญาติโดยทั่วไป ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจัดทำห้องผู้ต้องขังพบทนายความภายในเรือนจำทุกแห่งในประเทศไทย ให้มีมาตรฐานเดียวกันกับห้องพบทนายความภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี

ภายในที่ทำการศาล เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวในศาลตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญานั้น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการที่จะปรึกษาคดีหรือพูดคุยสนทนากับทนายความ ภายในที่ทำการของศาล ควรมีห้องที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ มีความเป็นส่วนสัดส่วน มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว และอาจมีเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนควบคุมดูแล ภายนอกห้องพบทนายความ เพื่อรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยืนควบคุมในระยะห่างเพียงพอที่จะไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ

ในกรณี การขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานที่อื่น นอกจากเรือนจำ เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องสามารถร้องขอต่อศาลให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำได้ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในชั้นสอบสวน หรือในชั้นพิจารณาคดีของศาล แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นในระหว่างสอบสวน หรือพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอหรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด ในการนี้ ศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 ด้วยเหตุนี้สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ อาจเป็นสถานที่ราชการอื่นๆ ที่มีความปลอดภัยในการควบคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งในสถานที่เหล่านั้นก็ควรจะต้องมีสถานที่หรือห้องผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความ โดยให้มีความเป็นส่วนสัดส่วน มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวเช่นเดียวกัน

แต่ถ้าหากว่า ตามสถานีตำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในเรือนจำ ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำบางที่ ไม่มีห้องพบทนายความที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษ เช่น ไม่มีห้องเฉพาะที่มีความเป็นส่วนสัดส่วน ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยพบทนายความ ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสัดส่วน ภายในบริเวณสถานีตำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยืน

ควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ แต่เจ้าพนักงานของรัฐที่ยื่นควบคุมจะต้องไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ก็เพื่อเป็นการรักษาสมดุล เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อเจ้าพนักงานของรัฐได้จัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสักภายในสถานีดำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว ก็ควรที่จะมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแล อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น เช่น ทนายความอาจจะส่งมอบยาเสพติด หรืออาวุธ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และป้องกันผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีการควบคุม ส่วนในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีฐานะยากจน ไม่สามารถจ้างทนายความเอกชนได้ เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยร้องขอทนายความ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อให้ความช่วยเหลือ ในบางครั้งผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจจะทำร้ายทนายความ ก็ควรใส่กุญแจมือผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ได้ การมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมอยู่ จึงเป็นการคุ้มครองทนายความด้วยเช่นกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการป้องกันบุคคลภายนอกไม่ให้เข้าไปรบกวนในการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และในการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการรบกวนแทรกแซงสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพูดคุยสนทนากับทนายความนั้นไม่ได้

ในกรณีที่ไม่มีห้องพบทนายความโดยเฉพาะนั้น การจัดสถานที่ใดที่หนึ่งให้มีความเป็นส่วนสัก ภายในบริเวณสถานีดำรวจ, ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน, ในเรือนจำ, ในที่ทำการของศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความเพื่อปรึกษาคดี โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยื่นควบคุมดูแลการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความ แต่เจ้าพนักงานของรัฐที่ยื่นควบคุมจะต้องไม่ได้ยินการสนทนากันระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยกับทนายความนั้น สอดรับกันกับ

กฎขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเยาวชนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ (United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty 1990) ในข้อ 18. (ก)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ ค.ศ. 1955 (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ในข้อ 93.

หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principles for the Protection of all Persons under any form of Detention or Imprisonment) ในข้อ 18. และ

หลักการพื้นฐานว่าด้วยบทบาทของนักกฎหมาย ค.ศ. 1990 (Basic principles on the role of lawyers) ในข้อ 8.

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะมีล่ามภาษามือ ในการสื่อความหมายกับทนายความ ไม่ว่าจะเป็นล่ามภาษามือที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้จัดหาเอง หรือในกรณีที่รัฐจัดหาล่ามภาษามือให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 การพบทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยิน หรือไม่สามารถสื่อความหมายได้ โดยใช้ล่ามภาษามือในกรณีดังกล่าว รัฐจะต้องจัดทำห้องพบทนายความ ที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัว เป็นอย่างมาก โดยห้องพบทนายความควรมีลักษณะที่เป็นผนังทึบ ไม่ควรเป็นห้องกระจก เพราะจะมีบุคคลที่สามซึ่งเป็นล่ามภาษามืออยู่ร่วมด้วยในการสื่อความหมายกับทนายความ เพื่อป้องกันบุคคลภายนอกรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้มองเห็นการสื่อความหมายของล่ามภาษามือได้ แต่บุคคลที่เป็นล่ามภาษามือดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้วางใจด้วย

ส่วนในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินนั้น ถ้าหากว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถสื่อความหมายเป็นลายลักษณ์อักษรกับทนายความได้ ห้องพบทนายความนั้นควรเป็นห้องที่มีความเป็นส่วนตัว มีความเป็นการเฉพาะตัวตามปกติโดยทั่วไป ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น และอาจมีเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนควบคุมดูแล อันเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้นก็ได้ เพราะการสื่อความหมายของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยที่สามารถเขียนข้อเท็จจริงโดยละเอียดให้กับทนายความได้รับทราบนั้น ถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยืนควบคุมอยู่ ก็ไม่อาจได้ยินถ้อยคำของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือได้ยินอยู่แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยืนควบคุมอยู่ในระยะห่างเพียงพอ ที่จะมองไม่เห็นคำให้การที่เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ต้องหาหรือจำเลย ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย

2) แนวทางการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มาตรฐานขั้นต่ำของระบบงานยุติธรรมทางอาญาประการสำคัญก็คือ จะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด โดยโจทก์เป็นฝ่ายต้องมีหน้าที่ไปแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ศาลเห็น โดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง

ตามที่ถูกต้อง ทั้งในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาต่อผู้ต้องหา นั้น ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะต่อสู้คดี และมีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) มาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และจำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวในกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการปรึกษาคดีหรือพบทนายความ ไม่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกควบคุมขัง ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ในเรือนจำ หรือในที่ทำการของศาล หากเจ้าพนักงานของรัฐไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนสด ไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้พูดคุยสนทนากับทนายความแล้ว รัฐจะต้องรับผิดชอบสำหรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ การกระทำของเจ้าพนักงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ โดยให้มีผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่มีประสิทธิภาพที่สุด คล้ายกันกับหลักเกณฑ์ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิหรือไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ซึ่งมาตรา 134/4 วรรคสาม บัญญัติสภาพบังคับ (Sanction) ไว้โดยชัดเจน ในการห้ามไม่ให้รับฟัง “ถ้อยคำ” ของผู้ต้องหา

ดังนั้น การแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีสภาพบังคับในการล่วงละเมิดสิทธิ ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในสองประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ควรบัญญัติเพิ่มเติม มาตรา 7/2 ขึ้นมาโดยมีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 7/2 “สิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม ขัง ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสด ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในสถานีดำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ

ถ้อยคำใดๆ ของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ก่อนที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจะดำเนินการจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสด ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา

ทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจ หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”

ในกรณีของการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยกฎหมายระบุให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม ชัง ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนสัดส่วน ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษา ทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในสถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอ พบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ซึ่งผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอาจถูกควบคุม ชังภายในสถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ

ซึ่งหลักกฎหมายตามมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ดังกล่าวเป็นหลักการทั่วไปเท่านั้น โดย ไม่จำเป็นที่จะต้องมิสภาพบังคับ (Sanction) เหตุผลที่ต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นหลักการทั่วไป โดยไม่ต้องมิสภาพบังคับก็เพราะว่า ผู้ต้องหาอาจมีการพบทนายความได้หลายครั้ง โดยไม่ใช่กรณีที่ ผู้ต้องหาร้องขอพบทนายความเป็นครั้งแรก เพราะการที่ผู้ต้องหาพบทนายความครั้งแรกก่อนที่จะ ให้การต่อพนักงานสอบสวนในขั้นตอนของการสอบสวนนั้น จะก่อให้เกิดความกดดันที่จะทำให้ ผู้ต้องหาให้การปรักปรำตนเองมากที่สุด และบรรยากาศเช่นนั้นจะทำให้สภาวะจิตใจของผู้ต้องหาที่ จะต่อต้านลดน้อยถอยลง ด้วยเหตุนี้ก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การต่อพนักงานสอบสวน ในขั้นตอนของ การสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเคร่งครัด

ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/2 ดังกล่าวสอดคล้องกับ มาตรา 7/1 วรรคสอง (ให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือ ผู้ต้องหานั้นทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง) ที่เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องมีการแจ้งสิทธิ มาก่อน ตามมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) (ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหามีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็น ทนายความเป็นการเฉพาะตัว)

อีกทั้งในชั้นจับกุม ตามมาตรา 83 วรรคสอง กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จับต้องแจ้งแก่ผู้ ถูกจับว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบทนายความและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ... ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง ดังกล่าว ภายหลังจากการแจ้งสิทธิ เมื่อผู้ถูกจับถูกนำตัวมาที่สถานีตำรวจ ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะร้องขอเจ้าพนักงานของรัฐขอพบและ ปรึกษากับทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

เมื่อผู้ถูกจับถูกนำตัวมาที่สถานีตำรวจ ตามมาตรา 84 วรรคสอง ในชั้นตอน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน กฎหมายระบุให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่ง **แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบถึงสิทธิ**ในการพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัวตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) กล่าวคือเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน... หากผู้ถูกจับร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ เจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับได้พบทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7/2 ดังกล่าว สอดรับกับมาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1), มาตรา 7/1 วรรคสอง, มาตรา 83 วรรคสอง และมาตรา 84 วรรคสอง

ตามมาตรา 84 วรรคสี่ ในส่วนของ “ถ้อยคำอื่น” (นอกจากคำรับสารภาพ) จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับ ได้ต่อเมื่อ**ได้มีการแจ้งสิทธิ** ตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง กรณีแจ้งสิทธิยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง (ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบทนายความและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ) กรณีแจ้งสิทธิยังสถานที่ถูกจับ แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี ซึ่งเจ้าพนักงานผู้จับ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ **จะต้องแจ้งสิทธิ**ให้กับผู้ถูกจับทราบ ด้วยเหตุนี้ มาตรา 7/2 จึงสอดคล้องกับ มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1), มาตรา 7/1 วรรคสอง และมาตรา 84 วรรคสี่

การแจ้งสิทธิตามมาตรา 7/1 วรรคสอง กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา**มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบ**ในโอกาสแรกถึงสิทธิตาม มาตรา 7/1 ให้แก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ ซึ่งอยู่ในชั้นตอน ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ตามมาตรา 84 วรรคสอง กฎหมายระบุให้**แจ้งสิทธิ**ก่อนที่จะถึงขั้นตอนของการสอบสวน ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา**มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว** ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง (1) **ก่อนที่จะให้การกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ** ด้วยเหตุนี้ หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา**ร้องขอพบทนายความ**ก่อนที่จะให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าพนักงานของรัฐจะต้องให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบกับทนายความ ซึ่งเป็นสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา และการพบทนายความจะต้องมีความเป็นการเฉพาะตัว โดยเจ้าพนักงานของรัฐ จะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อให้ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตาม**ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตาม มาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง** ตรงตามวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

ในส่วนของมาตรา 7/2 วรรคสองนั้น กฎหมายระบุสภาพบังคับ (Sanction) ในกรณี ที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษานายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจ หากผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ซึ่งผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอาจถูกควบคุม ชังภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือ สถานีตำรวจ มีสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ผลของการฝ่าฝืน มาตรา 7/2 วรรคสอง กล่าวคือ หากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ไม่จัดสถานที่ ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษานายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจ เมื่อผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา สภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีดังกล่าวคือ ห้ามรับฟัง ถ้อยคำใดๆ ของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ให้ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา เป็น พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นตาม มาตรา 7/2 วรรคสอง

ในกรณีตาม มาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ภายในสถานีตำรวจ หรือสถานที่อื่นนอกจาก เรือนจำ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น ให้ทนายความยืนพูดคุยสนทนากับผู้ต้องหาอยู่หน้าห้องขัง ภายในที่ทำการของพนักงานสอบสวน ซึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม จะเห็นได้ว่าผู้ต้องหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นการเฉพาะตัว เพราะบริเวณด้านในห้องขังนั้นก็ยังมียุติธรรมอื่นๆ รวมปะปนอยู่ด้วย อีกทั้งบริเวณด้านนอกห้องขังก็ยังมียุติธรรมอื่นๆ หรือบุคคลภายนอกอื่นๆ เดินผ่านไปมาตลอดเวลา ในกรณีดังกล่าว ถือได้ว่า เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวตาม มาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ส่งผลให้จะรับฟังถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวน เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้นไม่ได้ ตามมาตรา 7/2 วรรคสอง ซึ่งเป็นสภาพบังคับ (Sanction) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการตามมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ก่อนที่พนักงานสอบสวนจะสอบปากคำผู้ต้องหานั้นเอง

การ “ไม่รับฟัง” ถ้อยคำของผู้ต้องหา มีผลแตกต่างจากการที่ศาลยกฟ้องโดยใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 เพราะแม้ศาล “ไม่รับฟัง” ถ้อยคำของผู้ต้องหา ก็มิได้หมายความว่าศาลต้องยกฟ้องเสมอไป เพราะศาลอาจลงโทษจำเลยได้หากมีพยานอื่นๆ เพียงพอที่จะให้ศาลลงโทษตามนัยคำพิพากษานี้ที่ 500/2474



หลักการรับฟังพยานหลักฐานตาม มาตรา 226/1 ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/2

มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
2. พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
3. ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
4. ผู้ที่กระทำการ โดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้น ได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

บทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดเงื่อนไขในการที่ศาลจะ “ใช้ดุลพินิจ” ในการ “รับฟัง” พยานหลักฐาน ดังนี้

- 1). เป็น “พยานหลักฐานใด” ก็ได้ ซึ่งหมายความว่า จะเป็น พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลก็ได้
- 2). พยานหลักฐานนั้นจะต้อง “เกิดขึ้นโดยชอบ” แต่ “ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ” หรือ
- 3). เป็นพยานหลักฐานที่ “ได้มา” โดยอาศัย “ข้อมูล” ที่เกิดขึ้น หรือได้มาโดยมิชอบ ด้วยเหตุนี้ จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาตาม มาตรา 7/2 ประกอบกับมาตรา 226/1 ดังต่อไปนี้

ในกรณีที่ 1. ตามมาตรา 7/2 วรรคสอง หากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ไม่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาพบและปรึกษานายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายใที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือสถานีตำรวจนั้น ตามมาตรา 7/2 วรรคสอง ระบุสภาพบังคับ (Sanction) ไว้โดยชัดแจ้งก็ตาม ในกรณีที่ห้ามรับฟัง ถ้อยคำใดๆ ของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่ให้ไว้ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ก่อนที่จะดำเนินการ ตามมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ แต่ถ้าหาก

ว่าผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้ถ้อยคำโดยสมัครใจ ต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ในกรณีเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา 7/2 วรรคสองดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า โดยหลักถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากถ้อยคำดังกล่าว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้ตาม มาตรา 7/2 วรรคสอง อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ก็บัญญัติข้อยกเว้นในกรณีดังกล่าวนี้ไว้ ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำ หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากถ้อยคำดังกล่าวได้ หากผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้ให้ถ้อยคำออกมาโดยสมัครใจ ถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น โดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในกรณีที่ 2. แต่ถ้าหากว่า พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา ไม่จัดสถานที่หรือห้องพบทนายความ โดยไม่มีความเป็นส่วนตัว ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ในระหว่างที่ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้พูดคุยสนทนาหรือปรึกษาคดีกับทนายความ หากเจ้าพนักงานของรัฐได้ยื่นถ้อยคำของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาในการสนทนาดังกล่าว (ถือได้ว่า ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาได้ให้ถ้อยคำโดยไม่สมัครใจ) และถ้อยคำของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่นนี้ ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ โดยผลของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/2 วรรคสอง ซึ่งถ้อยคำหรือพยานหลักฐานดังกล่าว จะ ไม่ถูกอนุญาตให้ใช้ปรัปรำผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหา เพราะเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 7/2 วรรคสอง และในกรณีดังกล่าว ไม่อยู่ในขอบเขตของ มาตรา 226/1 โดยศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาในการสนทนาดังกล่าว และถ้อยคำของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหานำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น ถือได้ว่า เป็นถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ข้อยกเว้นตาม มาตรา 226/1 จึงไม่อาจนำมาใช้ได้ ในกรณีดังกล่าว ตรงตามวัตถุประสงค์ของเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ

ประเด็นที่สอง ในกรณีตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) นั้นกฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจนว่า จำเลยมีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว อย่างไรก็ตามผู้ถูกกล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะของจำเลย จะต้องผ่านการสอบสวนมาแล้ว หรือในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องด้วยตนเอง และต่อมาศาลได้ประทับรับฟ้อง หากจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ก็จะต้องถูกควบคุม ขังภายในเรือนจำ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หรือถูกควบคุมภายในที่ทำการของศาล

ในระหว่างรอการพิจารณาคดี ซึ่งจำเลยเมื่อต้องการพบทนายความรัฐก็จะต้องจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ให้จำเลยได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว แต่การพบทนายความของจำเลยนั้นจะไม่ส่งผลกระทบในทางที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวของจำเลยมากนัก ซึ่งแตกต่างจากกรณีของผู้ถูกกล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่จะต้องได้รับการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน ด้วยเหตุนี้ก่อนที่จะให้ผู้ต้องหาจะให้การต่อพนักงานสอบสวน จะต้องคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเคร่งครัด จึงจำเป็นที่จะต้องบัญญัติมาตรา 7/2 เพิ่มเติมขึ้นมา

ดังนั้นผู้ถูกกล่าวหาที่ตกอยู่ในฐานะจำเลย ก็ยังมีองค์กรศาลที่คอยควบคุมดูแลจำเลยไม่ว่าจะเป็นการจัดหาทนายความให้แก่จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ในการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งทนายความก็ยังพอจะช่วยเหลือจำเลยได้ในการพบจำเลยภายในเรือนจำ สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ หรือภายในที่ทำการของศาลในระหว่างรอการพิจารณาคดี โดยทนายความยังสามารถแจ้งเตือนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ในสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อให้จำเลยได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า สิทธิจำเลยในการพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) ควรแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีความชัดเจนถึงสิทธิของจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อให้เป็นหลักทั่วไปเท่านั้น ในกรณีที่จำเลยพูดคุยสนทนากับทนายความ โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ในสถานที่ที่เหมาะสม ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการบังคับ (Sanction) อย่างชัดเจน โดยให้มีหลักการเดียวกันกับสิทธิของผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ตามมาตรา 7/2 วรรคหนึ่ง ดังนั้นจึงควรบัญญัติเพิ่มเติม มาตรา 8/1 ขึ้นมาโดยมีหลักกฎหมายดังต่อไปนี้

มาตรา 8/1 “สิทธิจำเลย ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง (3) หากจำเลย ร้องขอพบทนายความ หรือทนายความขอพบจำเลย ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมจำเลย มีหน้าที่จัดสถานที่ให้มีความเป็นส่วนสัก ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้จำเลยพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในเรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ”

ซึ่งหลักกฎหมายตามมาตรา 8/1 ดังกล่าวเป็นหลักการทั่วไปเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีสภาพบังคับ (Sanction) เหตุผลที่ต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นหลักการทั่วไปโดยไม่ต้องมีสภาพบังคับก็เพราะว่า จำเลยอาจมีการพบทนายความได้หลายครั้ง และผู้ถูกกล่าวหาซึ่งอยู่ในฐานะของจำเลยนั้น ได้ผ่านขั้นตอนของการสอบสวนมาแล้ว ซึ่งแตกต่างจากการที่ผู้ต้องหาไม่มีความ

จำเป็นที่จะต้องพบทนายความเป็นครั้งแรกก่อนที่จะให้การต่อพนักงานสอบสวนในขั้นตอนของการสอบสวนดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

ตามมาตรา 7/2, มาตรา 8/1 ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐ ได้จัดสถานที่ โดยมีความเป็นส่วนสำคัญ ในสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว ภายในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง สถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำนั้น โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐยืนควบคุมดูแลอยู่ หากเจ้าพนักงานของรัฐกระทำการใดๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ได้ยินถ้อยคำของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยในการสนทนาดังกล่าว และถ้อยคำของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยนำไปสู่การค้นพบพยานหลักฐานอย่างอื่น เช่นนี้ ถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มา ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ โดยผลของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 เพราะถ้อยคำหรือพยานหลักฐานดังกล่าว จะไม่ถูกอนุญาตให้ใช้ปรักปรำผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย ถือได้ว่า เป็นถ้อยคำหรือพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่ได้สมัครใจที่จะให้การนั่นเอง และในกรณีดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้กล่าวถ้อยคำใดๆ ออกมา (ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อตัวผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยแล้ว) ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากถ้อยคำของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยได้ เพราะผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีเอกสิทธิคุ้มกันความลับในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกความกับทนายความ (Attorney - Client Privilege) วางเป็นหลักการคุ้มครอง “การปรึกษาคดีที่ต้องเป็นความลับ” ของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ ประกอบกับ เหตุผลที่สำคัญในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวก็เพื่อป้องกัน “ถ้อยคำ” ของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่ให้บุคคลภายนอกได้ยินการพูดคุยสนทนากันระหว่างผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยกับทนายความ (เช่น ถ้อยคำใดๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตัวผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย) เช่นนี้ศาลจะใช้ดุลพินิจรับฟังถ้อยคำใดๆ ของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากถ้อยคำของผู้ถูกจับ ผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่ได้โดยเด็ดขาด ด้วยเหตุนี้ขอยกเว้นตาม มาตรา 226/1 จึงไม่อาจนำมาใช้ได้ในกรณีดังกล่าว

ซึ่งการแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว ถือได้ว่า เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวอย่างเต็มรูปแบบ ไม่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกควบคุม ขังในชั้นจับกุม สอบสวน หรือในชั้นการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกควบคุม ขังในที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง สถานีตำรวจ เรือนจำ ศาล หรือในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ก็มีสิทธิพบทนายความในสถานที่ที่เป็นส่วนสำคัญ

ในสถานที่ที่เหมาะสม ในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ผลกระทบต่อสังคมในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับ ก็เพราะว่า วัฒนธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในประเทศไทยนั้น ถ้าไม่บัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับ (Sanction) แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะไม่ปฏิบัติตาม เช่น ในกรณีของมาตรา 134/4 วรรคสาม ที่บัญญัติสภาพบังคับ (Sanction) ไว้โดยชัดเจน ในการห้ามไม่ให้รับฟัง “ถ้อยคำ” ของผู้ต้องหา หากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีของสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้มีสภาพบังคับ (Sanction) ก็เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ในกรณีที่กฎหมายระบุให้ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จะไม่มีการบัญญัติสภาพบังคับเอาไว้ก็ตาม แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ กระทำการฝ่าฝืนโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความโดยไม่มีความเป็นส่วนตัวแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความรับผิดชอบทั้งในทางแพ่งและวินัยทางอาญา แต่วัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติตามกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ต่างก็ปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด แต่สำหรับประเทศไทยแล้วหากไม่บัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับ โดยไม่ให้ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาลแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะไม่ปฏิบัติตาม เช่น ในกรณีของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 วรรคสาม ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น

การบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้มีสภาพบังคับโดยให้ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยห้ามรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีในชั้นศาลดังกล่าว ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีทางอาญา ดังต่อไปนี้

1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว จะส่งผลในด้านรัฐบาล กล่าวคือ รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณลงมาให้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทางอาญา เช่น องค์กรตำรวจ ราชทัณฑ์ และศาล ซึ่งตามสถานีตำรวจ

เรือนจำ หรือที่ทำการศาล จะต้องจัดทำสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบและปรึกษาคดีกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว

2) งบประมาณที่รัฐจัดสรรลงมาให้แก่หน่วยงานของรัฐ ก็คือ เงินภาษีของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งประชาชนอาจมองว่าทำไมจะต้องช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเพื่อให้มีความเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว เป็นกระบวนการอันชอบธรรมแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) ซึ่งเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ด้วยเหตุนี้ รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณลงมาให้แก่หน่วยงานของรัฐ ในการจัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว

3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งเจ้าพนักงานของรัฐจะได้ปฏิบัติตามหน้าที่ไปได้โดยสะดวก มีประสิทธิภาพ ผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับประโยชน์ตามที่ผู้เขียนตั้งใจไว้ โดยมิได้มีการกล้ำกรายสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา การบัญญัติกฎหมายให้มีสภาพบังคับ เป็นวิถีทางที่จะบรรลุผลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ได้กล้ำกรายสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา เป็นการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิของตน การบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ให้มีสภาพบังคับโดยให้ส่งผลถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยห้ามรับฟังถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีในชั้นศาลดังกล่าว ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่มีประสิทธิภาพที่สุด หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น และผลบังคับนั้นจะเหมาะสมกับกาลข้างหน้า

4) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายนั้น อย่างเหมาะสมเป็นธรรมและเป็นประโยชน์แก่สังคม ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ จะไม่มีสภาพบังคับ (Sanction) โดยห้ามไม่ให้รับฟังถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาคดีในชั้นศาลก็ตาม แต่ทั้งนี้เราไม่จำเป็นต้องเอาอย่างต่างประเทศเสมอไป เพราะสภาพของบ้านเมือง วัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณี และสังคม ย่อมแตกต่างกันแต่ละประเทศ อีกทั้งกฎหมายของประเทศหนึ่ง อาจไม่เหมาะสมกับอีกประเทศหนึ่ง ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีสภาพบังคับดังกล่าว เมื่อได้เปรียบเทียบกับส่วนดีและส่วนเสีย และผลปฏิบัติทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกดำเนินคดี และทนายความ ย่อมมีความเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมือง วัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณี และสังคม ของประเทศไทยแล้ว

5) กฎหมายที่ไม่มีผลบังคับหรือเปิดช่องให้ผู้อยู่ใต้กฎหมายหลีกเลี่ยงได้โดยง่ายก็เท่ากับไม่มีกฎหมาย กฎหมายที่ขาดผลบังคับย่อมเป็นกฎหมายที่บกพร่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรบัญญัติสภาพบังคับไว้โดยชัดแจ้ง และเนื้อหาในหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนใช้ร่างกฎหมายให้มีสภาพบังคับดังกล่าว สามัญชน หรือวิญญูชนคนทั่วไปเมื่ออ่านแล้วก็สามารถเข้าใจได้โดยง่าย

6) เป็นการส่งเสริม ให้ความสนับสนุน ในการที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความ เป็นการเฉพาะตัว การมีสภาพบังคับก็เพื่อที่จะให้บรรลุดุจดประสงค์ของกฎหมาย การใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะได้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ เป็นการแก้ไขข้อเสียของเจ้าพนักงานของรัฐที่ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่ดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักเกณฑ์ที่ใช้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีสภาพบังคับนั้น เหมาะสมกับนิสัยใจคอของคนไทยแล้ว

7) การมีสภาพบังคับ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว ผู้เขียนได้คำนึงถึงว่า เจ้าพนักงานผู้ที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น มีสมรรถภาพที่จะดำเนินการได้ เช่น จัดเตรียมสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พบทนายความเป็นการเฉพาะตัว และรัฐก็มีงบประมาณที่จะสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย

8) หากเราสมมุติตนเองเป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งจะต้องถูกกฎหมายบังคับ การบัญญัติกฎหมายให้มีสภาพบังคับดังกล่าว ถือได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐไม่ได้รับความเดือดร้อนเกินควรที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย โดยผู้เขียนได้คำนึงถึงหลักความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม และสภาพความเป็นไปในสังคม เพราะกฎหมายที่มีจุดอ่อนก็ดี กฎหมายที่ปราศจากความเที่ยงธรรมก็ดี ย่อมทำให้ระบบกฎหมายทั้งระบบเสียไป และเป็นการบั่นทอนอำนาจของรัฐด้วย

ด้วยเหตุนี้ สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความเป็นการเฉพาะตัว จึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครอง เพื่อให้เทียบเท่านานาชาติอารยประเทศที่เจริญแล้ว ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกดำเนินคดี ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาที่ถูกต้อง และไม่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกดำเนินคดีมากเกินไป จนรัฐไม่สามารถที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ดังนั้นการรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาในการพบทนายความให้มีความเป็นส่วนตัวจึงมีความเหมาะสม และให้ความยุติธรรมแก่ผู้ถูกดำเนินคดีได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีสภาพบังคับดังกล่าว